

УДК 016 : 94 (477) (092)

**Т. В. Яцечко** – завідувач музею археології кафедри археології та спеціальних історичних дисциплін історичного факультету Волинського національного університету імені Лесі Українки

### **Професор Кучинко Михайло Михайлович. Бібліографічний покажчик**

*Роботу виконано на кафедрі археології  
та спеціальних історичних дисциплін ВНУ  
ім. Лесі Українки*

Кучинко Михайло Михайлович народився 1 вересня 1939 р. в с. Горонда Мукачівського району Закарпатської області. Упродовж 1961–1966 рр. навчався на історичному факультеті Ужгородського державного університету. З 1968 по 1971 рр. був аспірантом відділу археології Інституту суспільних наук (нині Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича) НАН України у Львові. У 1972 р. успішно захистив під керівництвом відомого вченого, професора М. Ю. Смішка кандидатську дисертацію на тему „Населення басейнів Західного Бугу і Сяну IX–XIII ст.” за спеціальністю „Археологія – 07.00.04”. Після аспірантури направлений на роботу в Луцький педагогічний інститут імені Лесі Українки. Працюючи там на посадах старшого викладача, доцента, професора, завідувача кафедри, плідно займається науково-дослідною діяльністю.

У різні роки М. М. Кучинко проводить археологічні експедиції у співробітництві з науково-дослідними установами України та СРСР. Зокрема, разом із науковцями Ленінградського відділення Інституту археології НАН СРСР професором П. О. Раппопортом, М. В. Малевською та Є. В. Шолоховою у 1975–1976 рр. досліджені дитинець і стародавня церква у Володимирі-Волинському. М. М. Кучинко здійснював розкопки давньоруських пам'яток у Луцьку, Володимирі-Волинському, Перемилі, Любомлі, Усичах, Шепелі й інших населених пунктах Волинської області. Працював він і за межами Волині, коли брав участь у ранньослов'янській експедиції Інституту археології НАН України, досліджуючи пам'ятки в Чернівецькій, Хмельницькій та Львівській областях.

Важливими були розкопки городища X–XI ст. у с. Городище Друге Луцького району, проведені ним у 1977–1989 рр., результати яких опубліковані у вигляді монографії. М. М. Кучинко – фундатор та науковий консультант музею археології, створеного 1977 р. Також з ініціативи краєзнавця створено історичний музей у с. Городище.

Із 1994 р. М. М. Кучинко працює завідувачем кафедри археології та джерелознавства на історичному факультеті Волинського державного університету імені Лесі Українки. Результати більше як 25-річних польових досліджень на Волині добре відомі і вітчизняним, і зарубіжним ученим. У 1999 р. захистив докторську дисертацію на тему „Волинська земля в X – першій половині XIV ст.”. У ній розглянуто та науково проаналізовано понад 800 археологічних пам'яток: міст, городищ, селищ, могильників і скарбів.

М. М. Кучинко – відмінник освіти України, має грамоти Міністерства освіти і науки України та Волинського обласного управління освіти і науки. Член ради Українського національного комітету Міжнародної унії слов'янської археології.

Учений створив свою археологічну школу, під його керівництвом стали кандидатами наук чимало його учнів. Він неодноразово був офіційним опонентом на захисті докторських і кандидатських дисертацій із проблем археології та середньовічної історії України.

У 2009 році Михайло Михайлович святкує своє 70-ліття. Сьогодні важко передати всю монументальність роботи, якою професор збагачує сучасну історичну науку. За науковим доробком ювіляра велика клопітка робота його як археолога, дослідника й викладача. Кожна із позицій бібліографічного покажчика це частина життя археолога з європейським ім'ям. До бібліографії включені матеріали станом на лютий 2009 р., розміщені за хронологічним принципом.

**НАУКОВІ ПРАЦІ**

**1964**

1. Нові бронзові скарби, знайдені на території Закарпаття за роки Радянської влади // Тези доп. та повідомл. до XVII Наук. студ. конф. (Сер. іст. наук). – Ужгород, 1964. – С. 24–25.

**1965**

2. До питання про господарський і суспільний лад племен Закарпаття в пізньобронзовій добі // Тези доп. та повідомл. XVIII наук. студ. конф. (Сер. іст. наук). – Ужгород, 1965. – С. 55–58.
3. К вопросу о хозяйственном занятии племен Закарпаття в эпоху поздней бронзы // Тезисы докл. XI Всесоюзн. археолог. студ. конф. – Ереван, 1965. – С. 12–15.

**1966**

4. Археологические памятники бронзового века Закарпаття // Тезисы докл. к XII Всесоюзн. археолог. студ. конф. – Ужгород, 1966. – С. 47–52.
5. Исследование археологических памятников Закарпаття за 20 лет Советской власти – 1945–1965 гг. // Тезисы докл. к XII Всесоюзн. археолог. студ. конф. – Ужгород, 1966. – С. 3–5.

**1968**

6. К вопросу о хозяйственной деятельности населения Закарпаття в эпоху поздней бронзы // Доклады, прочитанные на XI Всесоюзн. археолог. студ. конф. в 1965 г. – Ереван : МИТК, 1968. – С. 37–44.

**1970**

7. Літописні міста Посяння за археологічними даними // Укр. іст. журн. – 1970. – № 12. – С. 78–84.

**1971**

8. До питання про співвідношення давньоруської і старопольської культур в межиріччі Західного Бугу і Нарви // Матеріали звітної наук. сесії Ін-ту суспільних наук АН УРСР в 1971 р. – К. : Наук. думка, 1971. – С. 83–84.
9. Население бассейна Верхнего Сана и Вислока в IX–XIII веках // Советское славяноведение. – М., 1971. – № 3. – С. 65–72.

**1972**

10. Материальная культура населения междуречья Западного Буга и Вепра в IX–XIII вв. // Исследования по истории славянских и балканских народов. Эпоха средневековья. – М. : Наука, 1972. – С. 78–91.
11. Русько-польський етнічний рубіж IX–XIII ст. за археологічними даними // Тези пленарних і секційних доп. XV Наук. конф. Ін-ту археології АН УРСР. – О., 1972. – С. 361–362.
12. Новаковский А. Верхнее Побужье в VIII–XI вв. – Лодзь, 1972 (на польском языке) // Советское славяноведение. – М., 1974. – № 2. – С. 80–81.

**1973**

13. Археологічні пам'ятки IX–XIII ст. у верхів'ях р. Сян // Середні віки на Україні. – К. : Наук. думка, 1973. – С. 104–108.
14. Південно-західні межі розселення східних слов'ян у IX–XIII ст. // Укр. іст. журн. – 1973. – № 9. – С. 98–105.
15. Поховальні пам'ятки IX–XIII ст. басейнів Західного Бугу і Сяну // Археологія – К., 1973. – Вип. 10. – С. 78–82.

**1974**

16. Исследования в Луцке // Археологические открытия в 1973 г. – М., 1974. – С. 397–398.
17. Раскопки славянского поселения в с. Рашков на Днестре // Археологические открытия 1973 г. – М., 1974. – С. 245–246.

**1975**

18. Баран В. Ранні слов'яни між Дністром і Прип'яттю. – К., 1972. Археологія. – К., 1975. – Вип. 18. – С. 111–114.
19. Археологическое исследование на Вольни // Новейшие открытия советских археологов. Всесоюзн. археолог. конф. – К., 1975. – С. 95–97.
20. Давньоруські житла на землях Західного Побужжя і Посяння // Археологія. – К., 1975. – Вип. 16. – С. 104–108.
21. Исследования в Черновицкой и Вольнской областях // Археологические открытия 1974 г. – М., 1975. – С. 311–312.
22. Про племінну належність ранньосередньовічного населення Побужжя і Посяння // Археологія. – К., 1975. – Вип. 16. – С. 77–82.

**1976**

23. Археологічні рятівні роботи на Волині // Археологія. – К., 1976. – Вип. 19. – С. 107–108.
24. Давньоруське населення Побужжя і Посяння в світлі археологічних джерел // Укр. іст. журн. – К., 1976. – № 7. – С. 106–112.

- 
25. Работы на Волыни // Археологические открытия. 1975. – М., 1976. – С. 350. (Соавтор Н. Матиюк).
26. Раскопки древнего Владимира-Волынского // Археологические открытия 1975 г. – М., 1976. – С. 349–350.
- 1976**
27. Археологічні рятівні роботи на Волині // Археологія. – К., 1976. – Вип. 19. – С. 107–108.
28. Давньоруське населення Побужжя і Посяння в світлі археологічних джерел // Укр. іст. журн. – К., 1976. – № 7. – С. 106–112.
29. Работы на Волыни // Археологические открытия. 1975. – М., 1976. – С. 350. (Соавтор Н. Матиюк).
30. Раскопки древнего Владимира-Волынского // Археологические открытия. 1975. – М., 1976. – С. 349–350.
- 1977**
31. Стародавнє населення Прикарпаття і Волині (доба первісно-общинного ладу). – К., 1974 // Археологія. – К., 1977. – Вип. 24. – С. 92–93.
32. О работах во Владимире-Волынском // Археологические открытия 1976 г. – М., 1977. – С. 322–323.
33. Разведка в бассейне р. Стырь // Археологические открытия 1976 г. – М., 1977. – С. 323–324. (Соавторы Д. Козак, Н. Матиюк).
34. Раскопки поселения пшеворской культуры в с. Сокольники // Археологические открытия. 1976. – М., 1977. – С. 306–307. (Соавторы Д. Козак, А. Бондарук, Б. Пенцак).
- 1978**
35. Курганный могильник у с. Усичи // Археологические исследования на Украине в 1976–1977 гг. XVII Конф. Ин-та археологии АН УССР. – Ужгород, 1978. – С. 113.
36. Охранные работы в Луцке и его окрестностях // Археологические открытия 1977 г. – М., 1978. – С. 347. (Соавтор В. Лукьянчук, Н. Матиюк, В. Сташук).
37. Раскопки в с. Городище Луцкого района Волынской области // Археологические открытия 1977 г. – М., 1978. – С. 345–346.
38. Разведка в Волынском Полесье // Археологические открытия 1977 г. – М., 1978. – С. 347–348. (Соавтор Г. В. Охрименко).
39. Средневековые города Побужья в свете летописных и археологических источников // Советское славяноведение. – М., 1978. – № 4. – С. 22–30.
- 1979**
40. Зверуго Я. Г. Древний Волковыск. Минск, 1976 // Археологія. – К., 1979. – Вип. 31. – С. 104–106.
41. Архитектурно-археологические исследования в Луцком замке // Археологические открытия 1978. – М., 1979. – С. 319–320. (Соавтор М. М. Говденко).
42. Продолжение раскопок в с. Городище на Волыни // Археологические открытия 1978 г. – М., 1979. – С. 356.
43. Работы Млыновского отряда // Археологические открытия 1978 г. – М., 1979. – С. 401–402. (Соавторы И. Свешников, В. Конопля).
44. Разведка в Маневичском районе Волынской области // Археологические открытия 1978. – М., 1979. – С. 357.
45. Археологія в навчально-виховному процесі в школі : метод. рек. по використанню археолог. матеріалів на уроках історії і в позакласній роботі. – Луцьк : Волин. ін-т удосконалення вчителів, 1979. – 57 с.
- 1980**
46. Новые данные к археологической карте Волыни // Археологические исследования на Украине в 1978–1979 гг. XVIII Конф. Ин-та археологии АН УССР. – Д., 1980. – С. 162.
- 1981**
47. Исследования экспедиции Луцкого пединститута // Археологические открытия 1980 г. – М. : Наука, 1981. – С. 271–272.
- 1982**
48. В. Д. Баран. Черняхівська культура. К., 1981 // Укр. іст. журн. – К., 1982. – № 8. – С. 142–144.
49. З історії виникнення Володимира-Волинського // Друга Республік. наук. конф. з іст. краєзнавства. – К., 1982. – С. 151–152.
50. Пам'ятки археологічного музею Луцького пединституту // Друга Республік. наук. конф. з іст. краєзнавства. – К., 1982. – С. 249–251. (Співатор В. В. Шкоропад).
51. Допоміжні історичні дисципліни : робоча програма і метод. поради для студ. I курсу іст. ф-ту). – Луцьк : ЛДПІ, 1982. – 34 с. (Співатор Г. В. Бондаренко).
- 1983**
52. Раскопки в с. Городище на Волыни // Древнерусское государство и славяне. – Минск : Наука и техника, 1983. – С. 76–79.
-

53. Минуле і сучасне Луцька (методичний матеріал на допомогу лекторам). – Луцьк : Знання, 1983. – 21 с. (Співавтор Г. В. Бондаренко).

**1984**

54. Использование археологических материалов в процессе подготовки учителя истории (методические рекомендации) // Тезисы докл. и сообщ. Всесоюз. науч.-практ. конф. „Пути совершенствования учебно-воспитательного процесса и повышения качества подготовки учителей истории”. – Луцк : Облпо-лиграфиздат, 1984. – С. 144–145.
55. Давньоруське городище // Пам'ятники України. – К., 1984. – № 3 (61). – С. 46–47.
56. Давньоруське поселення на Гнідавській гірці в Луцьку // Археологія. – К., 1984. – Вип. 48. – С. 100–105.
57. Древний город Владимир на Волыни // Древнерусский город. – К. : Наук. думка, 1984. – С. 67–69.
58. Работы у с. Городище на Волыни // Археологические открытия 1982 г. – М., 1984. – С. 286.
59. Унікальні прикраси // Наука і суспільство. – К., 1984. – № 4. – С. 19–20.

**1985**

60. Давньоруський Володимир // Тези доп. VI Подільської іст.-краєзнавч. конф. – Кам'янець-Подільський, 1985. – С. 66–67.
61. До питання про етнокультурну належність ранньосередньовічного населення басейну Західного Бугу // Тези доп. та повідомл. Волин. регіон. іст.-краєзн. конф. – Луцьк : ЛДПІ, 1985. – С. 253–256.
62. Исследования древнерусского городища на Волыни // Археологические открытия 1983 г. – М., 1985. – С. 303–304.
63. Некоторые итоги исследований древнерусского городища у с. Городище на Волыни // Междунар. V конгр. славянской археологии. – М., 1985. – С. 83–84.
64. Підземелля старого Луцька // Тези доп. та повідомл. Волин. регіон. іст.-краєзнавч. конф. – Луцьк : ЛДПІ, 1985 – С. 208–209. (Співавтор В. Сташук).
65. Про час спорудження і ранню історію Луцького замку // Укр. іст. журн. – К., 1985. – № 10. – С. 144–146.

**1986**

66. Работы экспедиции Луцкого пединститута // Археологические открытия 1984 г. – М., 1986. – С. 261.
67. Ювелірні вироби X–XIII ст. басейнів Західного Бугу і Сану // Археологія. – К., 1986. – Вип. 56. – С. 88–95.

**1987**

68. Охранные раскопки в городе Луцке // Археологические открытия 1985 г. – М., 1987. – С. 361–362. (Соавтор В. Конопля).
69. Історія стародавнього світу : тематика практик. занять і метод. рек. студ. іст. ф-ту з історії первісного суспільства і Стародавнього Сходу. – Луцьк : ЛДПІ, 1987. – 33 с.
70. Стародавній Володимир-Волинський (до 1000-ліття заснування міста) : метод. рек. на допомогу лекторам. – Луцьк : Знання, 1987.

**1988**

71. Основи археології : тематика практик. занять і метод. рек. студ. іст. ф-ту для підготовки проходження польової археологічної практики. – Луцьк : ЛДПІ, 1988. – 72 с.
72. Давньоруське поселення біля с. Загаї на Волині // Минуле і сучасне Волині, II Іст.-краєзн. конф. Ч. II. – Луцьк : ЛДПІ, 1988. – С. 84–85. (Співавтори Д. Козак, В. Сташук, С. Шийчук).
73. Исследования в Луцком замке // Археологические открытия 1986 г. – М., 1988. – С. 303–304.
74. Історична топографія давньоруського Володимира-Волинського // Минуле і сучасне Волині : тези доп. та повідомл. II Іст.-краєзн. конф. Ч. II. – Луцьк : ЛДПІ, 1988. – С. 7–10.
75. Історія Волині. – Л. : Вища шк., 1988. (Співавтори Я. Н. Димнич, П. К. Сміян).
76. Некоторые итоги исследования древнерусского городища у с. Городище Луцкого района Волынской области // Тр. V Междунар. конгресса археологов-славистов. Т. 2. – К. : Наук. думка, 1988. – С. 89–93.
77. Обстеження пам'яток археології в околицях м. Володимира-Волинського // Минуле і сучасне Волині : тези доп. та повідомл. II Іст.-краєзнавч. конф. Ч. II. – Луцьк : ЛДПІ, 1988 – С. 66–67. (Співавтори П. Заклекта, В. Конопля, В. Івановський).
78. Селище Загаї – 2 у світлі етнічного і культурного розвитку Волині в першій половині I тис. н. е. // Минуле і сучасне Волині : тези доп. та повідомл. II Іст.-краєзнавч. конф. Ч. II. – Луцьк : ЛДПІ, 1988. – С. 86–89. (Співавтори Д. Н. Козак, В. В. Шкоропад).

**1989**

79. Археологічні дослідження давньоруського городища біля с. Городище-2 Луцького району у 1988 р. // Минуле і сучасне Волині : тези доп. та повідомл. III Іст.-краєзнавч. конф. – Луцьк : ЛДПІ, 1989. – С. 180–183.
80. Городищенський скарб з Волині // Археологія. – К., 1989. – № 2. – С. 96–106. (Співавтор Р. С. Орлов).

- 
81. Житлово-господарський комплекс давньоруського городища біля с. Городище на Волині (тези) // Проблеми історії та археології давнього населення Української РСР : тези доп. – К., 1989. – С. 124–125.
  82. Про деякі аспекти історико-краєзнавчої роботи на сучасному етапі (методичні рекомендації) // Минувле і сучасне Волині : тези доп. та повідомл. III Волин. іст.-краєзн. конф. – Луцьк : ЛДП, 1989. – С. 202–206. (Співавтор В. М. Конопля).

**1990**

83. Археологическая карта // Атлас Волинской области. – М. : ГУГК, 1990 – С. 36.
84. Давньоруські кістяні вироби з території Волині // Тези доп. та повідомл. I Терноп. обл. наук. іст.-краєзнавч. конф. Ч. I. – Т. : [б. в.], 1990. – С. 73–75.

**1991**

85. Археологічні дані до історико-топографічної карти міста Луцька // Тези Республік. конф. по Атласу історії культури Волинської області. – Луцьк : ЛДП, 1991. – С. 16–17.
86. Відомі археологи-дослідники слов'яно-руського періоду Волині // Минувле і сучасне Волині : Історичні постаті краю : тези доп. та повідомл. V Волин. іст.-краєзнавч. конф. – Луцьк : ЛДП, 1991. – С. 19–21.
87. Археологічні пам'ятки Волині. – Луцьк : [б. в.], 1991. – 137 с. (Співавтор Г. В. Охріменко).
88. До питання про дослідження і охорону пам'яток археології Волині // Тези Республік. конф. по Атласу історії культури Волинської області. – Луцьк : ЛДП, 1991. – С. 14–15.

**1992**

89. Скарби минувшини : методичні рекомендації на допомогу вчителям та слухачам курсів підвищення кваліфікації. – Луцьк : Волин. ін-т удосконалення вчителів, 1992. (Співавтори Г. В. Охріменко, С. В. Терський).
90. Археологія в Луцькому педагогічному інституті // Нові матеріали з археології Прикарпаття і Волині. Вип. II. – Л. : [б. в.], 1992. – С. 9–10.
91. Про час виникнення міста Холма // Матеріали XXXVIII Наук. конф. професорсько-викладацького складу ін-ту. Ч. II. – Луцьк : ЛДП, 1992. – С. 155.
92. Скарби минувшини : методичні рекомендації на допомогу вчителям та слухачам курсів підвищення кваліфікації. – Луцьк : Волин. ін-т удосконалення вчителів, 1992. (Співавтори Г. В. Охріменко, С. В. Терський).

**1993**

93. До питання про оборонні укріплення давнього Луцька // Галицько-Волинська держава: передумови виникнення, історія, культура, традиції : тези доп. та повід. Міжнар. наук. конф. – Л. : АН України, Ін-т українознавства, 1993. – С. 78–80.
94. Історично-культурний розвиток Західного Побужжя в IX–XIV століттях. – Луцьк : Надстир'я, 1993. – 159 с.
95. Поселенський комплекс давньоруського Лучеська // Тези доп. та повідомл. Шостої Всеукр. наук. конф. з іст. краєзнавства. – Луцьк, 1993. – С. 214–215.

**1994**

96. Гради Червенські в світлі археологічних та писемних джерел // Волинь і волинське зарубіжжя : тези доп. та повідомл. Міжнар. наук. конф. – Луцьк, 1994. – С. 3–5.
97. Нариси стародавньої і середньовічної історії Волині. – Луцьк : Надстир'я, 1994. – 208 с.
98. Про два давньоруські селища в Луцьку // Велика Волинь : минуле і сучасне : матеріали Міжнар. наук. конф. – Хмельницький ; Шепетівка ; Ізяслав, 1994. – С. 453–454.

**1995**

99. Археологічні пам'ятки Волині. – Вид. друге, випр. і доп. – Луцьк : РВВ “Вежа” Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 1995. – 166 с. (Співавтор Г. В. Охріменко).
100. Застосування археологічних матеріалів у навчально-виховному процесі в школі // Зб. навч.-метод. матеріалів і наук. ст. іст. ф-ту ВДУ ім. Лесі Українки. – Луцьк, 1995. – С. 54–62.
101. Слово про ювіляра // Ігор Кирилович Свешніков : до 80-річчя від дня народження. – Рівне, 1995. – С. 33.

**1996**

102. Давньоруське городище Вал в Надстир'ї. – Луцьк : РВВ “Вежа” Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 1996. – 208 с.

**1998**

103. Давньоруські міста Західної Волині // Минувле і сучасне Волині : літописні міста і середньовічна культура : Матеріали VIII Волин. обл. іст.-краєзнавч. конф., 27 листоп. 1995 р. – Луцьк, 1998. – С. 12–15.
  104. Локальні особливості ранньосередньовічних пам'яток Західної Волині, Холмщини і Підляшшя // Минувле і сучасне Волині : Олександр Цинкаловський і край : матеріали IX Наук. іст.-краєзнавч. міжнар. конф. – Луцьк, 1998. – С. 160–163.
  105. Крок до першоджерел // Черній А. І. Зоря Аттілі : Епопея у віршах. – Луцьк : Надстир'я, 1998. – С. 95–96.
-

**2000**

106. Толочко П. П. Кочевые народы степей и Киевская Русь. – К. : Абрис, 1999 // Археологія. – 2000. – № 1. – С. 156–157.
107. Етно-плеємінна ситуація на північно-волинських землях в період раннього середньовіччя // Давня і середньовічна історія України : іст.-археологіч. зб. – Кам'янець-Подільський : Інформ.-вид. центр Кам'янець-Поділ. держ. пед. ун-ту, 2000. – С. 252–259.
108. Стан та перспективи дослідження пам'яток IX – першої половини XIV ст. в басейні Західного Бугу // *Archeologia Polski Środkowowschodniej*. – Lublin, 2000. – Т. V. – S. 261–265.
109. Топографія, укріплення та соціальний зміст городищ Західної Волині, Холмщини і Підляшшя в X–XIX ст. // *Zamojszczyzna i Wołyń w minionym tysiącleciu*. Historia, kultura, sztuka. – Zamość, 2000. – С. 7–18.
110. Християнізація Волинської землі в світлі археологічних джерел // *Наук. вісн. Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки. Історичні науки*. – 2000. – № 3. – С. 45–51.

**2001**

111. Прищепя Б. А., Нікольченко Ю. М. Муравицьке городище. – Маріуполь, 2001. – 80 с. // Прищепя Б. А., Нікольченко Ю. М. Муравицьке городище. – С. 78.
112. Військова справа у Волинській землі X – середини XIV ст. // *Літопис Волині*. – Луцьк : [б. в.], 2001. – Ч. 1. – С. 12–27.
113. Деякі проблеми історіографії історії Волинської землі X – середини XIV ст. // *Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету. Історичні науки // Українська історіографія на рубежі століть : матеріали Міжнар. наук. конф., 25–26 жовт. 2001 р.* – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2001. – Т. 7 (9). – С. 234–240.
114. Житлобудування у Волинській землі X – середини XIV ст. у світлі археології // *Слов'ян. вісн.* – Вип. 2. Сер. Історичні науки. – Рівне, 2001. – С. 77–88.
115. Зовнішньоторгові зв'язки Волинської землі в X – середині XIV ст. // *Зб. навч.-метод. матеріалів і наук. ст. іст. ф-ту ВДУ ім. Лесі Українки*. – Луцьк, 2001. – Вип. 6. – С. 127–131.
116. Металургійно-ковальське ремесло у Волинській землі княжої доби // *Наук. вісн. Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки. Історичні науки*. – 2001. – № 10. – С. 71–80.
117. Пам'ятки Волинського порубіжжя X–XIV ст. та їх співвідношення з діахронними місцевими та синхронними суміжними // *Наук. вісн. Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки. Історичні науки*. – 2001. – № 5. – С. 78–82.
118. Проблема етноплеємінних і адміністративних меж Волинської землі кінця X – середини XIV ст. // *Галичина і Волинь у добу середньовіччя. До 800-річчя з дня народження Данила Галицького [Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. Історичні та культурологічні студії]*. – Л. : [б. в.], 2001. – С. 221–228.

**2002**

119. Волинська земля X – середини XIV ст. : археологія та історія. : навч. посіб. – Луцьк : Ред.-вид. від. “Вежа” Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2002. – 314 с.
120. Межі Волинської землі кінця X – середини XIV ст. у світлі археологічних, писемних та топонімічних джерел // *Археологія*. – 2002. – № 1. – С. 66–71.
121. Динаміка розвитку селищ Західної Волині, Холмщини і Підляшшя в X – середині XIV ст. // *Археологічні дослідження Львівського університету / за ред. Романа Береста*. Вип. 5 – Л. : ЛНУ ім. І. Франка, 2002. – С. 137–150.
122. Чорторийськ // *Минуле і сучасне Волині й Полісся : край на межі тисячоліть : матеріали X Наук. іст.-краєзнавч. конф. : зб. наук. пр. / упоряд. Г. В. Бондаренко*. – Луцьк : Надтир'я, 2002. – С. 51.
123. Могильники княжої доби Західної Волині, Холмщини і Підляшшя // *Зап. НТШ*. – Т. 244. *Праці археологічної комісії*. – Л., 2002. – С. 264–274.
124. Кераміка Волині княжої доби // *Зап. НТШ*. – Т. 244. *Праці археологічної комісії*. – Л., 2002. – С. 275–286.
125. Повернення на круги своя... // *Розбудова держави*. – К., 2002. – № 7–12. – С. 52–59.

**2003**

126. Олександр Цинкаловський та його книга “Княжий город Володимир” // *Цинкаловський О. Княжий город Володимир*. – Володимир-Волинський, 2003. – С. 10–13.
127. Місце Волинської землі в складі Волинсько-Галицької держави // *Літопис Волині*. – Луцьк, 2003. – Ч. 2. – С. 6–16.
128. Міста Волинського Полісся X–XIV ст. // *Любомль в історії України і Волині. Матеріали наук.-практ. конф. до 460-річчя надання Любомлю Магдебурзького права і 10-річчя незалежності України* – Луцьк : Надтир'я, 2003. – С. 28–37.

129. Данило Романович і Волинська земля // Король Данило Романович і його місце в українській історії : матеріали Міжнар. наук. конф. (Львів, 29–30 листоп. 2001 р.). – Л. : ВМС, 2003. – С. 49–57.
130. Rzymskokatolickie budowle sakralne końca XV–XVIII w. we Włodzimierzu Wołyńskim // Do piękna nadprugrodzonego. – Chełm, 2003. – Т. 1. – С. 80–97.
131. До питання про природні та історичні передумови виникнення Володимира-Волинського // Археологічні дослідження Львівського університету. – Л., 2003. – Вип. 6. – С. 91–101. (Співавтор В. В. Петрович).
132. Костели Володимира-Волинського // Минувле і сучасне Волині та Полісся : Ковель і ковельчани в історії України та Волині : матеріали XII Всеукр. наук. іст.-краєзнавч. конф., присвяч. 12-й річниці незалежності України і 485-й річниці надання Ковелю магдебурзького права, м. Ковель, 23–24 жовт. 2003 : зб. наук. пр. – Луцьк, 2003. – Ч. 2. – С. 111–115.
133. Розвиток керамічного виробництва на Волині (археологічний, етнографічний, мистецький аспекти). – Луцьк : Волин. обл. друк., 2003. – 247 с. (Співавтори Г. Охріменко, Н. Кубицька).
134. Археологічні пам'ятки Волинської області // Охріменко Г. В. Населення Волині та Волинського Полісся в праісторичні часи. – Луцьк : Волин. обл. друк., 2003. – С. 153–201.

#### 2004

135. Петров М. Б. Історична топографія Кам'янець-Подільського кінця XVII–XVIII ст. // Літопис Волині. – Луцьк, 2004. – Ч. 3. – С. 69–72.
136. Історія міста Володимира-Волинського від найдавніших часів до середини XX ст. (у світлі соціотопографії). – Луцьк : Волин. обл. друк., 2004. – 260 с. (Співавтори Г. Охріменко, В. Петрович).
137. Внутрішня торгівля на теренах Волинської землі X–XIV ст. // Минувле і сучасне Волині та Полісся : історія сіл і міст західного Полісся. Маневиччина : матеріали XIII Волин. наук. іст.-краєзнавч. конф., смт Маневичі – с. Кукли, 14 квіт. 2004 р. : зб. наук. пр. – Луцьк, 2004. – С. 48–50.
138. Джерела до вивчення структури волинського суспільства княжої доби // Волинський музей : історія і сучасність : наук. зб. – Вип. 3. Матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф., Луцьк – Колодяжне, 18–19 трав. 2004 р. / упоряд. А. Силук. – Луцьк, 2004. – С. 332–334.
139. Затурцівське городище в системі городищ-сховищ Західної Волині // Затурці в історії України та Волині : наук. зб. – Луцьк, 2004. – С. 24–28.
140. Українська історія очима північно-східних сусідів // Розбудова держави. – 2004. – № 1–3. – С. 68–75.
141. Smentarzynska X–XIV w. na Zachodnim Wołyniu, Chełmszczyźnie i Podlasiu // Zamojsko-Wołyńskie zeszyty muzealne. – Zamość, 2003. – Т. 1. – С. 61–72.
142. Культові споруди Володимира-Волинського кінця XVIII – початку XX ст. // Минувле і сучасне Волині та Полісся : Володимир-Волинський в історії України та Волині : зб. наук. пр. Матеріали XIV Волин. наук. іст.-краєзнавч. конф., присвяч. 13-й річниці незалежності України та 680-й річниці надання Володимир-Волинському магдебурзького права, м. Володимир-Волинський, 2004. – Луцьк, 2004. – С. 86–89.
143. Фортеці Володимира-Волинського другої половини XIV–XVI століть // Минувле і сучасне Волині та Полісся : Володимир-Волинський в історії України та Волині : зб. наук. пр. Матеріали XIV Волин. наук. іст.-краєзнавч. конф., присвяч. 13-й річниці незалежності України та 680-й річниці надання Володимир-Волинському магдебурзького права, м. Володимир-Волинський, 2004. – Луцьк, 2004. – С. 89–91.
144. Z historii średniowiecznych zamków Włodzimierza Wołyńskiego // Zamojsko-Wołyńskie Zeszyty muzealne. – Zamość, 2004. – Т. 2. – С. 61–74.

#### 2005

145. Книга про козацький край // Юрій Сисін.Тилігул – ріка козацька. – Луцьк : Волин. обл. друк., 2005. – С. 6–7.
146. Етнокультурний розвиток Волинського Полісся I ст. д. н. е. – IV ст. н. е. // Минувле і сучасне Волині і Полісся : народне мистецтво і духовність : матеріали II Волин. обл. наук.-етнографічної конф. 12–13 трав. 2005 р., м. Луцьк. – Луцьк, 2005. – С. 11–13.
147. Житлові і господарські будівлі середмістя Луцька в XI–XVI ст. // Минувле і сучасне Волині і Полісся : народне мистецтво і духовність : матеріали II Волин. обл. наук.-етнографічної конф. 12–13 трав. 2005 р., м. Луцьк. – Луцьк, 2005. – С. 14–16.
148. Археологія Волині. – Луцьк : Волин. обл. друк., 2005. – 202 с.
149. З глибини віків // Маневиччина крізь віки. – Луцьк, 2005. – С. 13–16. (Співавтор Г. В. Охріменко).

#### 2006

150. Відгук про книгу // Велич Дулібії Рось. Суренж. (Таємниця Волинської землі). – К., 2006. – С. 7.
151. Головка О. Б. Корона Данила Галицького. Волинь і Галичина в державнополітичному розвитку Центрально-Східної Європи раннього та класичного середньовіччя. – К. : Вид. дім „Стилос”, 2006. – 576 с. // Минувле і сучасне Волині та Полісся : сторінки воєнної історії Маневиччини та Полісся : наук. зб. – Луцьк, 2006. – С. 65–66.

152. Сільські поселення Західноволинського Полісся X–XIV ст. // *Минуле і сучасне Волині та Полісся*. Олика і Радзівілли в історії Волині та України : наук. зб. – Луцьк, 2006. – Вип. 18. – С. 171–174.
153. Археологічні дослідження в Луцьку на території Старого міста // II Міжнар. наук. конгрес укр. істориків. Укр. іст. наука на сучасному етапі розвитку. – Кам'янець-Подільський ; Київ ; Нью-Йорк ; Острог, 2006. – С. 301–305.
154. Володимир середньовічний : історико-археологічні нариси. – Луцьк : Волин. обл. друк., 2006. – 144 с.
155. Середньовічні міста Волинського Полісся як оборонні та адміністративні центри регіону // *Середньовічні і ранньомодерні оборонні споруди Волині* : зб. наук. пр. – Кременець, 2006. – С. 7–16.
156. До історії єпископського замочку у Володимирі-Волинському // *Середньовічні і ранньомодерні оборонні споруди Волині* : зб. наук. пр. – Кременець, 2006. – С. 85–91.
157. Могильники як джерело вивчення історії та культури середньовічного населення Західного Полісся // *Минуле і сучасне Волині та Полісся*. – Камінь-Каширський в історії Волині та України : наук. зб. – Луцьк, 2006. – Вип. 20. – С. 166–168.
158. Корона Данила Галицького // *Україна в Центрально-Східній Європі (з найдавніших часів до кінця XVIII століття)*. – К., 2006. – Вип. 6. – С. 656–664.
159. Олександр Цинкаловський – видатний дослідник археології Волині // *Нариси культури давньої Волині*. – Луцьк : Волин. обл. друк., 2006. – С. 12–18.
160. Культура населення Волині в давньоруський час // *Нариси культури давньої Волині*. – Луцьк : Волин. обл. друк., 2006. – С. 499–524.

#### **2007**

161. Методичні рекомендації студентам для проходження навчальної польової археологічної практики : навч. програма курсу. – Луцьк : РВВ „Вежа” Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2007. – 36 с.
162. Археологія України : навчальна програма курсу для студентів історичного ф-ту. – Луцьк : РВВ „Вежа” Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2007. – 32 с.
163. Вивчення багаточислової пам'ятки Голишів на Волині // Г. Охріменко, Н. Склярєнко, М. Собуцький, О. Каліщук, В. Ткач, О. Ромачук // Олександр Цинкаловський та праісторія Волині. – Луцьк : Волин. обл. друк., 2007. – С. 319–402. (Співавтори Г. Охріменко, Н. Склярєнко, М. Собуцький, В. Охріменко).
164. Особливості стжижівської культури Волині та Волинського Полісся // Г. Охріменко, Н. Склярєнко, М. Собуцький, О. Каліщук, В. Ткач, О. Ромачук. Олександр Цинкаловський та праісторія Волині. – Луцьк : Волин. обл. друк., 2007. – С. 425–456. (Співавтори Г. Охріменко, Н. Склярєнко, І. Шовкович).
165. Джерела до вивчення духовної культури Волині давньоруського періоду // *Магдебурзькому праву в місті Дубні – 500 років : матеріали Міжнар. наук.-теорет. конф.* – Луцьк : Волин. обл. друк., 2007. – 260 с. – С. 183–200. (У співавторстві).
166. Найдавніші крем'яні серпи із Західного Полісся // *Наук. вісн. Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки* – Луцьк, 2007. – № 11. – Ч. I – С. 270–274.
167. Давні та середньовічні скарби Волині : монографія. – Луцьк : Волин. кн., 2007. – 172 с. (Співавтор З. М. Кучинко).
168. Про торгівлю та грошовий обіг на Волині у X–XIII ст. // *Минуле і сучасне Волині та Полісся* : Любомль в історії України та Волині : наук. зб. : матеріали XXV Волин. обл. іст.-краєзнавч. наук. конф., м. Любомль, 25 жовт. 2007 р. – Вип. 25. – Луцьк, 2007. – С. 41–44.
169. Свято-Миколаївська церква у Володимирі : історія і сучасність // *Релігія і церква в історії Волині* : зб. наук. пр. – Кременець, 2007. – С. 17–22.
170. Мініатюрні сакральні вироби давньоруського часу з території Волині // *Літопис Волині* : всеукр. наук. часоп. – 2007. – Вип. 1. – С. 34–43.
171. До питання про оборонні укріплення середньовічного Луцька // *Минуле і сучасне Волині і Полісся* : Луцька міська громада : історія, традиції, люди : матеріали XXVI Волин. обл. наук. іст.-краєзнавч. конф. – Луцьк, 2007. – С. 29–32.
172. Унікальна знахідка кресала давньоруського часу з Луцького замку // *Минуле і сучасне Волині і Полісся* : Луцька міська громада : історія, традиції, люди : матеріали XXVI Волин. обл. наук. іст.-краєзнавч. конф. – Луцьк, 2007. – С. 32–36. (Співавтори В. Савицький, Г. Охріменко).
173. Окремі спостереження над духовною культурою Волині княжої доби // *Записки НТШ*. – Т. ССLIII. Праці археологічної комісії. – Л., 2007. – С. 534–547. (Співавтор З. М. Кучинко).
174. Утвердження християнства на Волині // III Міжнар. наук. конгрес укр. істориків „Українська історична наука на шляху творчого поступу”, Луцьк 17–19 трав. 2006 р. – Луцьк : РВВ „Вежа” Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2007. – Т. 2. – С. 12–19.

#### **2008**

175. „Історичне краєзнавство Волині” Геннадія Бондаренка (рецензія) // *Літопис Волині* : всеукр. наук. часоп. – Луцьк, 2008. – Вип. 4. – С. 190–192.



176. Основні проблеми вивчення та локалізації літописних храмів міста Володимира княжої доби // *Минуле і сучасне Волині та Полісся* : Олександр Цинкаловський і край : матеріали XXVII Міжнар. наук. іст.-краєзнавч. конф., присвяч. 1020-й річниці від першої писемної згадки про Володимир та 110-річчю від дня народження О. Цинкаловського, м. Володимир-Волинський, 22 лют. 2008 р. – Луцьк, 2008. – С. 70–72. (Співавтор В. В. Петрович).
177. Символ культу місяця у віруваннях давніх слов'ян // *Минуле і сучасне Волині та Полісся* : Олександр Цинкаловський і край : матеріали XXVII Міжнар. наук. іст.-краєзнавч. конф., присвяч. 1020-й річниці від першої писемної згадки про Володимир та 110-річчю від дня народження О. Цинкаловського, м. Володимир-Волинський, 22 лют. 2008 р. – Луцьк, 2008. – С. 214–218. (Співавтори В. Савицький, Г. Охріменко).
178. До питання про давньоруські кистені та булави // *Минуле і сучасне Волині та Полісся* : Олександр Цинкаловський і край : матеріали XXVII Міжнар. наук. іст.-краєзнавч. конф., присвяч. 1020-й річниці від першої писемної згадки про Володимир та 110-річчю від дня народження О. Цинкаловського, м. Володимир-Волинський, 22 лют. 2008 р. – Луцьк, 2008. – С. 225–228. (Співавтори В. Савицький, Г. Охріменко).
179. До питання про торгівлю та грошовий обіг на Волині у IX – першій половині XIV століття // *Матеріали наук. конф. „Любартівські читання”* : наук.-інформ. зб. „Старий Луцьк” Держ. іст.-культурного заповідника у м. Луцьку. – Луцьк, 2008. – Вип. 4. – С. 106–119. (Співавтори Г. Охріменко, В. Савицький).
180. Про писемність на Волині у давньоруський період // *Матеріали наук. конф. „Любартівські читання”* : наук.-інформ. зб. „Старий Луцьк” Держ. іст.-культурного заповідника у м. Луцьку. – Луцьк, 2008. – Вип. 4. – С. 120–133. (Співавтори Г. Охріменко, В. Савицький, С. Локайчук).
181. *Культура Волині та Волинського Полісся княжої доби* : навч. посіб. – Луцьк : Волин. обл. друк., 2008. – 328 с. (Співавтори Г. Охріменко, В. Савицький).

#### НАУКОВО-ПОПУЛЯРНІ ТА ПУБЛІЦИСТИЧНІ ПРАЦІ

182. Студенти – науковці // *Радян. студент (Ужгород)*. – 1964. – 31 берез.
183. Збережемо пам'ятник // *Радян. студент*. – 1964. – 12 трав. (Співавтор В. Дерезюк).
184. Археологічні знахідки // *Радян. Волинь (Луцьк)*. – 1974. – 16 жовт.
185. Цікаві знахідки // *Радян. Волинь*. – 1975. – 15 листоп.
186. З давньої біографії // *Радян. Волинь*. – 1976. – 11 груд.
187. Гай над річкою // *Радян. Волинь*. – 1977. – 27 груд. (Співавтор А. Якуб'юк).
188. З глибини століть // *Радян. Волинь*. – 1977. – 12 листоп.
189. Римський шлях на Волині? // *Молодий ленінець (Луцьк)*. – 1977. – 4 черв.
190. Вивчати й оберігати // *Радян. Волинь*. – 1978. – 20 черв.
191. Загадковості Луцького замку // *Молодий ленінець*. – 1978. – 21 груд.
192. Знахідки на “Валу” // *Радян. Волинь*. – 1980. – 13 січ.
193. Таємниці городища „Вал” // *Молодий ленінець*. – 1981. – 5 берез.
194. Городище розкриває таємниці // *Радян. Волинь*. – 1983. – 16 серп.
195. З глибини історії // *Радян. Волинь*. – 1983. – 19 лип.
196. Фортеця на березі Стиру // *Радян. Волинь*. – 1983. – 24 трав.
197. Заговорив берег Чорногузки // *Молодий ленінець*. – 1984. – 4 верес.
198. Таємниці старого городища. // *Радян. Волинь*. – 1984. – 9 груд.
199. “В XI столітті замок був кам'яний” // *Молодий ленінець*. – 1985. – 1, 12 жовт.
200. У залах підземелля // *Радян. Волинь*. – 1985. – 15 трав. (Співавтор В. Сташук).
201. Чого не врахував слідопит, або відповідь автору статті “Слідами однієї гіпотези” // *Молодий ленінець*. – 1986. – 18 жовт.
202. Потрібно нам і нащадкам // *Радян. Волинь*. – 1987. – 24 січ.
203. Дослідження і охорона археологічних пам'яток Волині // *Народна трибуна (Луцьк)*. – 1991. – 10 квіт.
204. Таємниці волинських скарбів // *Радян. Волинь*. – 1991. – 1 серп.
205. Минувшина вертається нащадкам. Про деякі аспекти охорони історико-культурних пам'яток Волині // *Народна трибуна*. – 1992. – 4 берез.
206. Археологія в навчальному процесі // *Педагог (Луцьк)*. – 1992. – 24 верес.
207. Про оборонні укріплення давнього Луцька // *Народна трибуна*. – 1993. – 14 серп.
208. То звідки ж все-таки пішла Руська земля? // *Радян. Волинь*. – 1994. – 17 верес.
209. Археологічні дослідження в Перемилі // *Народна трибуна*. – 1995. – 6 жовт.
210. Політична історія Волині X – середини XIV століть // *Краєвид*. – 1995. – № 2 (листоп.). – 1996. – № 3 (січ.).
211. *Нащадки козацького племені* // *Волинь (Луцьк)*. – 2000. – 21 жовт.
212. *Книга про героїчну історію краю* // *Всім про все (Ананьїв)*. – 2002. – 8 листоп.

213. Книга про козацький край // Чорноморські новини (Одеса). – 2002. – 19 груд.  
214. Фальсифікація української історії в російських вузівських підручниках // Луцьк молодий. – 2003. – Ч. 28. – 2 жовт. – С. 6; Ч. 29. – 9 жовт. – С. 6.

#### **НАУКОВІ ЗВІТИ ПРО АРХЕОЛОГІЧНІ РОЗКОПКИ**

215. Звіт про археологічні розкопки в м. Луцьку в районі Гнідави в 1972 р. // Фонди музею археології Волинського національного університету імені Лесі Українки (далі музей археології ВНУ).  
216. Звіти про археологічні розкопки у м. Володимирі-Волинському за 1974–1976 рр. // Фонди музею археології ВНУ.  
217. Звіт про археологічні розкопки кургану в с. Шепель в 1975 р. // Фонди музею археології ВНУ.  
218. Звіт про археологічні дослідження у м. Володимирі-Волинському в 1976 р. // Фонди музею археології ВНУ.  
219. Звіти про розкопки в с. Городище за 1977–1978 рр. // Фонди музею археології ВНУ.  
220. Звіт про розкопки в Луцькому замку 1978 рр. // Фонди музею археології ВНУ.  
221. Звіти про розкопки городищ в с. Городищі II в 1980–1989 рр. // Фонди музею археології ВНУ.  
222. Звіт про розкопки в Луцьку в 1990 р. Урочище Панський город // Фонди музею археології ВНУ.  
223. Звіти про розкопки в Перемилі в 1994–1995 рр. // Фонди музею археології ВНУ.  
224. Звіт про рятівні роботи в II Любомльському городищі в 1995 р. // Фонди музею археології ВНУ.  
225. Звіти про розкопки в Старому місті м. Луцьк в 1996–1997 рр. // Фонди музею археології ВНУ.  
226. Звіти про розкопки в Луцькому замку в 2002–2003 рр. // Фонди музею археології ВНУ.

#### **УЧАСТЬ У НАУКОВИХ СИМПОЗИУМАХ, КОНФЕРЕНЦІЯХ ТА СЕМІНАРАХ**

227. XVII наукова студентська конференція (Ужгород, 1964).  
228. XVIII наукова студентська конференція (Ужгород, 1965).  
229. XI Всесоюзная археологическая студенческая конференция (Ереван, 1965).  
230. XII Всесоюзная археологическая студенческая конференция (Ужгород, 1966).  
231. XI Всесоюзная археологическая студенческая конференция (Ереван, 1968).  
232. XV наукова конференція Інституту археології АН УРСР (Одеса, 1972).  
233. Всесоюзная археологическая конференция “Новейшие открытия советских археологов” (Київ, 1975).  
234. XVII конференция Института археологии АН УССР “Археологические исследования на Украине в 1976–1977 гг.” (Ужгород, 1978).  
235. XVIII конференция Института археологии АН УССР “Археологические исследования на Украине в 1978–1979 гг.” (Днепропетровск, 1980).  
236. Друга Республіканська наукова конференція з історичного краєзнавства (Київ, 1982).  
237. VI Подільська історико-краєзнавча конференція (Кам'янець-Подільський, 1985).  
238. Волинська регіональна історико-краєзнавча конференція (Луцьк, 1985).  
239. Международный V конгресс славянской археологии (Москва, 1985).  
240. II історико-краєзнавча конференція “Минуле і сучасне Волині” (Луцьк, 1988).  
241. V Международный конгресс археологов-славистов (Киев, 1988).  
242. III історико-краєзнавча конференція “Минуле і сучасне Волині” (Луцьк, 1989).  
243. Конференція “Проблеми історії та археології давнього населення Української РСР” (Київ, 1989).  
244. I Тернопільська обласна наукова історико-краєзнавча конференція (Тернопіль, 1990).  
245. Республіканська конференція по Атласу історії культури Волинської області (Луцьк, 1991).  
246. V Волинська історико-краєзнавча конференція “Минуле і сучасне Волині” (Луцьк, 1991).  
247. XXXVIII наукова конференція професорсько-викладацького складу інституту (Луцьк, 1992).  
248. Міжнародна наукова конференція “Галицько-Волинська держава: передумови виникнення, історія, культура, традиції” (Львів, 1993).  
249. VI Всеукраїнська наукова конференція з історичного краєзнавства (Луцьк, 1993).  
250. Міжнародна наукова конференція “Волинь і волинське зарубіжжя” (Луцьк, 1994).  
251. Міжнародна наукова конференція “Велика Волинь: минуле і сучасне” (Хмельницький – Шепетівка – Ізяслав, 1994).  
252. VIII Волинська обласна історико-краєзнавча конференція “Минуле і сучасне Волині : Літописні міста і середньовічна культура” (Луцьк, 1998).

253. ІХ наукова історико-краєзнавча міжнародна конференція “Минуле і сучасне Волині : Олександр Цинкаловський і край” (Луцьк, 1998).
254. Міжнародна наукова конференція “Українська історіографія на рубежі століть” (Кам’янець-Подільський, 2001).
255. Х наукова історико-краєзнавча конференція “Минуле і сучасне Волині й Полісся: край на межі тисячоліть” (Старий Чорторийськ – Малевичі – Четвертня – Нововолинськ, 2002).
256. Науково-практична конференція до 460-річчя надання Любомлю магдебурзького права і 10-річчя незалежності України “Любомль в історії України і Волині” (Луцьк, 2003).
257. Міжнародна наукова конференція “Король Данило Романович і його місце в українській історії” (Львів, 2003).
258. ІІ Всеукраїнська наукова історико-краєзнавча конференція, присвячена 12-й річниці Незалежності України і 485-й річниці надання Ковелю магдебурзького права “Минуле і сучасне Волині та Полісся : Ковель і ковельчани в історії України та Волині” (Ковель, 2003).
259. ХІІІ Волинська наукова історико-краєзнавча конференція “Минуле і сучасне Волині та Полісся : історія сіл і міст західного Полісся. Маневиччина” (смт Маневичі – с. Кукли, 2004).
260. ІІІ Всеукраїнська науково-практична конференція “Волинський музей : історія і сучасність” (Луцьк – Колодяжне, 2004).
261. ХІV Волинська наукова історико-краєзнавча конференція, присвячена 13-й річниці незалежності України та 680-й річниці надання Володимир-Волинському магдебурзького права “Минуле і сучасне Волині та Полісся : Володимир-Волинський в історії України та Волині” (Луцьк, 2004).
262. ІІ Волинська обласна науково-етнографічна конференція “Минуле і сучасне Волині і Полісся : народне мистецтво і духовність” (Луцьк, 2005).
263. “Минуле і сучасне Волині та Полісся : Олика і Радзивілли в історії Волині та України” (Луцьк, 2006).
264. ІІ Міжнародний науковий конгрес українських істориків “Українська історична наука на сучасному етапі розвитку” (Кам’янець-Подільський; Київ: Нью-Йор; Острог, 2006).
265. Міжнародна науково-теоретична конференція “Магдебурзькому праву у місті Дубні – 500 років” (Луцьк, 2007).
266. ХХV Волинська обласна історико-краєзнавча наукова конференція “Минуле і сучасне Волині та Полісся : Любомль в історії України та Волині” (Любомль, 2007).
267. ХХVІ Волинська обласна історико-краєзнавча наукова конференція “Минуле і сучасне Волині і Полісся : Луцька міська громада : історія, традиції, люди” (Луцьк, 2007).
268. ІІІ Міжнародний науковий конгрес українських істориків “Українська історична наука на шляху творчого поступу” (Луцьк, 2006).
269. ХХVІІ Міжнародна наукова історико-краєзнавча конференція, присвячена 1020-й річниці від першої писемної згадки про Володимир та 110-річчю від дня народження О. Цинкаловського “Минуле і сучасне Волині та Полісся : Олександр Цинкаловський і край” (м. Володимир-Волинський, 2008).
270. Наукова конференція “Любартівські читання” (Луцьк, 2008).

#### АВТОРЕФЕРАТИ

271. Население бассейнов Западного Буга и Сана в IX–XIII вв. : автореф. дис. ... канд. истор. наук. – К. : Ин-т истории АН УССР, 1972. – 18 с.
272. Волинська земля в X – першій половині ХІV ст. : автореф. дис. ... д-ра істор. наук. – К. : Ін-т археології НАН України, 1999.– 33 с.

#### ОФІЦІЙНЕ ОПОНЕНСТВО

##### Дисертації на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук

273. Рудий В. А. Львів, 1998. Спецрада Львівського державного університету імені Івана Франка.
274. Войтович Л. В. Львів, 2001. Спецрада Інституту українознавства ім. І. Крип’якевича НАН України.
275. Головка О. Б. Львів, 2006. Спецрада Інституту українознавства ім. І. Крип’якевича НАН України.

##### Дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук

276. Шеломенцев-Терский В. С. Киев, 1982. Спецрада Інституту археології АН УССР.
277. Якубовський В. І. Київ, 1984. Інститут археології АН УРСР.

278. Михайлова Р. Д. Київ, 1994. Інститут археології НАН України.  
279. Прищепа Б. А. Київ, 1998. Спецрада Інституту археології НАН України.  
280. Микитишин В. О. Львів, 2003. Спецрада Національного університету „Львівська техніка”.  
281. Петраускас А. В. Київ, 2003. Спецрада Інституту археології НАН України.

Статтю подано до редколегії  
10.07.2009 р.



Мишко з братами Дмитром та Василем у дитячому будинку м. Берегового на Закарпатті (1951 р.)



Учень профтехшколи Михайло Кучинко під час виробничої практики на Тернопільській швейній фабриці (1956 р.)



Практикант Кучинко ремонтує швейну машину (1957 р.)



Михайло під час роботи на швейній фабриці в м. Дрогобичі (1958 р.)



Михайло Кучинко – солдат Радянської армії (1960 р.)



Студент I курсу Ужгородського університету Михайло з братами Василем і Дмитром (1962 р.)



Разом під час археологічної практики  
з однокурсниками на Івано-Франківщині (1962 р.)



Студент Михайло Кучинко – учасник Всесоюзної археологічної  
студентської конференції на екскурсії в Кремлі (1963 р.)



Серед однокурсників  
під час дозвілля (1964 р.)



Після захисту кандидатської  
дисертації в Києві (1972 р.)



Студент М. Кучинко серед учнів Сокириницької СШ Хустського району  
на Закарпатті під час проходження педпрактики (1965 р.)





Із дружиною Оксаною та братом Дмитром у с. Косівська Поляна на Рахівщині (1967 р.)



У гуцульському вбранні  
(Косівська Поляна, 1967 р.)



Старший лейтенант М. Кучинко під час чехословацьких  
подій у м. Пряшеві (1968 р.)



Учитель Михайло Кучинко з дружиною Оксаною й учнями Косівсько-Полянської середньої школи Закарпатської області (1967 р.)



Лабораторне опрацювання матеріалів із Луцька (1997 р.)



Михайло й Оксана Кучинки – учасники аматорського театрального гуртка – разом з учителями в п'єсі М. Гоголя „Одруження” (Косівська Поляна, 1968 р.)



Серед учасників Всесоюзної археологічної студентської конференції в Єрвані біля пам'ятника Давиду Сасунському (1965 р.)



Доцент М. М. Кучинко приймає екзамен з археології в приміщенні музею археології (1977 р.)



Михайло Кучинко – керівник археологічних розкопок у Володимирі-Волинському (1976 р.)



Зі студентами на археологічних розкопках  
у с. Пасіки-Зубрицькі на Львівщині (1978 р.)



Під час археологічної практики в Городищі Другому  
Луцького району (1978 р.)



М. Кучинко під час опису нових знахідок в с. Городище Друге (1980 р.)



Під час допомоги колгоспникам у зборі врожаю (1980 р.)



Під час головування в ДЕК у Кам'янець-Подільському педінституті (1981 р.)



Із професором Й. Винокуром у Хотинській фортеці (1981 р.)



Професор М. Кучинко і міський голова м. Володимира-Волинського П. Мамедов відкривають пам'ятну дошку на честь О. М. Цинкаловського (1998 р.)

Під час засідання видавничої ради Волинського державного університету імені Лесі Українки (2002 р.)







Із дружиною Оксаною Андріївною (2004 р.)



Із дочкою Зоряною (2004 р.)



Професор М. М. Кучинко демонструє нові археологічні знахідки студентам під час спецкурсу (2008 р.)



На кафедрі археології та спеціальних історичних дисциплін (2009 р.)